

Àrea Cultura Valenciana

Introducció

La definició de cultura valenciana és complexa per la naturalesa dels orígens dels elements que cal incloure sota d'esta etiqueta. I això perquè cada grup social té les seues marques culturals pròpies que sovint el diferencien d'altres pobles. Cultura és tot allò, material o immaterial (creences, valors, comportaments, etc.) que servixen per a identificar un grup de persones i conjunt d'experiències que el poble ha fet i constituïx un motiu de participació comunitària, on emergixen els valors, les tradicions i els costums, que passen de generació en generació per a convertir-se en autèntic patrimoni comú.

En eixe sentit, reconèixer la cultura pròpia es presenta com a part fonamental en el procés de redreçament cultural dels pobles. Reconèixer el seu valor, esforçar-se per entendre-la, manifestar interès per esta i mostrar sensibilitat pel seu coneixement són alguns dels objectius d'esta àrea, que pretén reforçar la idea que els aspectes tradicionals i genuïns del poble valencià servixen per explicar la pròpia vida comunitària i que hem d'intentar transmetre'ls com a herència col·lectiva a altres generacions.

El patrimoni cultural es percep a través de les obres dels seus intel·lectuals, dels seus artistes però també per mitjà de les creacions anònimes sorgides de l'ànima popular i per mitjà d'un compendi de valors propis i genuïns que donen sentit a la vida col·lectiva d'un grup social. En un món globalitzat com l'actual, percebre i entendre la diversitat de les societats actua a favor de la millor comprensió i respecte d'altres cultures però això no es pot fer sinó es coneix i s'estima la pròpia. Per tant, contribuir a la construcció d'una cultura globalitzada partint del respecte i l'estima més gran a la pròpia se'ns revela com una necessitat peremptòria.

L'organització del currículum de l'àrea de Cultura Valenciana en blocs de continguts no pretén jerarquitzar els aprenentatges en l'aula. Respon més bé a un esquema d'organització dels continguts que han d'abordar-se d'una manera enllaçada, entenent el procés d'aprenentatge com una configuració flexible d'uns continguts que poden relacionar-se amb uns altres d'un bloc diferent. Esta presentació no implica, per tant, una organització tancada sinó que, al contrari, permetrà organitzar de diferents maneres els continguts, adoptant la metodologia comunicativa més adequada a les característiques de l'alumnat.

El currículum de l'àrea de Cultura Valenciana desenrotlla principalment la competència relacionada amb la consciència i les expressions culturals. Caldrà dissenyar activitats que tendisquen a l'adquisició dels coneixements bàsics de diferents conceptes culturals i de la pròpia història cultural. L'alumnat ha de percebre la importància de la cultura en la vida diària, ha de ser conscient de les diferents cultures presents arreu del món i fins i tot en la mateixa aula i valorar-ne les possibilitats per

a expressar idees, emocions i experiències. Tot això amb metodologies basades en l'activitat de l'alumnat que es desenrotllen mitjançant treballs de caràcter individual i en equips cooperatius.

D'esta manera, en el bloc 1, "L'espai geogràfic valencià", es pretén l'aproximació a l'entorn que envolta un poble, una comarca, etc. Com que el medi influïx en els diferents àmbits del comportament de les persones, el seu coneixement facilitarà la comprensió de tots els elements que conformen la cultura valenciana. És convenient parlar-hi, doncs, de la situació geogràfica, del relleu, del clima i de la hidrografia, de la flora i de la fauna de l'indret que s'estudia.

Però està també l'estudi de l'aprofitament que es fa dels recursos de l'entorn, com ara en activitats econòmiques com l'agricultura, la ramaderia o la pesca, tan importants en algunes comarques. A més l'obtenció tradicional de productes de la naturalesa: carboneres, forns de calç, etc. I sobre tot l'ús de l'aigua per al consum i per al regadiu.

Cal incloure també en este bloc la incidència humana sobre el propi medi. Cal tindre en compte les construccions rurals i els elements d'arquitectura popular dispersos al camp, que tenen un interès no solament paisatgístic, sinó testimonial d'una època i que presenten característiques diferents segons siga el seu ús en la vida diària o la seua dedicació en l'economia local i la comarca en què se situen. Però també l'activitat humana es veu reflectida en el medi de la mateixa manera que el medi influïx en les persones; estes humanitzen l'entorn i eixa intervenció és visible en les vies de comunicació siguen estes assagadors, camins, ports o ferrocarrils.

En el bloc 2, "Les arrels de la Comunitat Valenciana", l'alumne ampliarà els horitzons socials i culturals, condició pedagògica que inclou la valoració de les experiències locals i les pràctiques dels alumnes en els seus contextos, fet que permetrà una construcció cada vegada més elaborada del món social. Al mateix temps, permetrà una aproximació més rica a la història que considera pròpia o pròxima, a partir de l'ampliació de la perspectiva comparativa. D'esta manera, ajudem els alumnes a realitzar diverses trajectòries que els permeten iniciar-se en el camí de reinterpretar els seus marcs de vida, posant-los en contacte amb altres experiències, amb altres formes de coneixement, amb diverses maneres d'entendre la vida col·lectiva al llarg de la història, i així poder mirar amb nous ulls l'entorn propi que, no per pròxim, és millor conegut que allò que és llunyà. Així es fomenta en l'alumnat l'observació, comprensió, interpretació i explicació de l'espai històric pròxim, dins del qual es donen les relacions entre els elements naturals i socials que conformen l'espai geogràfic local i regional. I basant-se en això, es pretén que li siga possible apreciar la diversitat natural i cultural i enfortir el seu sentit de pertinença.

També s'ubiquen els períodes i els esdeveniments més rellevants en la història de la localitat i de la comarca; amb això s'enfortix la idea que en altres èpoques van existir formes de vida diferents de les actuals i que la societat és producte d'una transformació gradual.

En este bloc la definició dels períodes a estudiar s'ha de realitzar tenint en compte la seua importància en la història de la

comunitat local o comarcal permetent analitzar els successos locals i regionals de major importància i relacionar-los amb els esdeveniments del conjunt d'Espanya per a comprendre com van influir diversos factors en la conformació dels costums, formes de vida, activitats econòmiques, organització social i altres elements culturals de la societat actual valenciana. Serà d'interés dissenyar activitats curriculars que tendisquen a ressaltar el tradicional esperit emprenedor del poble valencià i la seua iniciativa laboral.

En el bloc 3, “Un projecte en comú”, tindrem en compte la repercussió en la societat valenciana de l'Estatut d'Autonomia. A partir de la seua aprovació, el desenrotllament polític, econòmic, cultural i social de la Comunitat Valenciana ha generat un innegable progrés a tots els valencians. Gaudir d'un ordenament jurídic propi, ha generat un desenrotllament institucional que ha permés l'autogovern i el reforçament de la nostra identitat. La competència de la Comunitat Valenciana per a firmar convenis amb les distintes comunitats espanyoles, el paper que exercix a Espanya, i a Europa, per a participar en l'acció exterior de l'Estat i en l'àmbit de les seues competències, ha de fer veure a l'alumnat la rellevància de la nostra comunitat en el marc de la societat espanyola i de l'europea.

El coneixement de les peculiaritats de l'Estatut d'Autonomia i de les institucions més rellevants de la Generalitat ha de preparar l'alumnat a fi d'actuar, en un futur pròxim, com a ciutadans participatius i implicats en la cohesió, la defensa i el desenrotllament de la societat democràtica.

En este bloc 3 i paral·lelament a l'estudi del que suposa l'Estatut d'Autonomia a la Comunitat Valenciana de hui en dia, en acostarem també als costums i les tradicions pròpies del poble valencià. Comptant amb les festes i tradicions populars, enteses com aquells esdeveniments col·lectius que tenen lloc a l'espai públic, en les quals cada un és participant actiu i que estan formades majoritàriament per activitats rituals que compten amb la participació de persones de diferents generacions. Hem d'esmentar de manera especial els menjars i el foc com manifestacions més esteses pels nostres pobles.

Les tradicions i costums estructuren i organitzen la vida dels pobles i marquen la seua identitat. Per la seua importància i el seu testimoni dels temps passats hem de donar-les a conèixer i recuperar-les si és el cas. Moltes tenen caràcter ritual i un fonament religiós (Nadal, salpassa, etc.); en moltes ocasions tenen un origen ancestral, de l'edat mitjana (els pelegrins) o inclús de l'edat antiga (els *mayos*). Parlant de festes, hem d'agrupar-les segons la seua tipologia: patronals, tradicionals... Fins i tot, es pot parlar de festes profanes i de festes amb contingut religiós.

També les fires i mercats destaquen per la seua importància per al nostre estudi de la cultura tradicional, però també per la seua significació comercial actual. Les fires conegudes també com a dies de plaça, són reconegudes tradicionalment com a espais d'intercanvi comercial, social i cultural, perquè són espais propicis per a afermar les relacions socioculturals que impliquen establir i ampliar aliances, teixit i xarxes socials. Els mercats, situats en un lloc destacat de la localitat per a facilitar

l'accés de la gent, continuen encara donant servici en moltes localitats de la Comunitat.

La medicina natural també està molt arrelada en el poble i els remeis naturals en formen part. Fan servir elements de la natura: sal, sucre, mel, herbes com el romaní, timó, ortigues, camamil·la, etc.

Quan ens acostem als jocs i als esports autòctons, copsarem que el joc forma part de la nostra vida. Els jocs infantils procedixen d'antic, potser molts de l'edat mitjana i propicien el moment de relax: sambori, trompa, canut, xurro, tir i arrossegament, jocs de cartes com el *guinyot* i el truc. Destaquem especialment el joc de pilota, jugar al trinquet o al carrer, escala i corda, raspall, etc. En este apartat hauran de dissenyar-se activitats d'aprenentatge que permeten l'alumnat treballar la competència social i cívica amb la intenció de comprendre i respectar les relacions en una societat. Es fomentarà la prevenció i la resolució pacífica de conflictes en la vida personal, familiar, social o esportiva, per mitjà de la promoció de la convivència, la tolerància i la prudència.

També és el moment que en este bloc 3, l'alumnat s'acoste a la gastronomia popular. Basada en l'aprofitament de les matèries primeres més pròximes acompanyades d'elements silvestres comestibles. Arròs en totes les variants, verdures, carns i peixos a l'abast, també olles i gaspatxos. Amb embotits típics, vins licors i altres productes elaborats o transformats: orxata, torrons, coques, etc. La cuina valenciana és una cuina mediterrània molt rica i variada pels seus ingredients i formes de preparació. Encara que la paella pot ser el plat més conegut, en tenim d'altres. Respecte als dolços, molts tenen el seu origen en la cultura musulmana: arnadí, *mantecados*, etc.

Finalment, és evident que la música es una manifestació destacada de la cultura valenciana. La música i les bandes són un focus de cultura molt important dels nostres pobles. A més hi ha peces musicals que són bàsiques dins de la nostra cultura popular: cant d'estil, albaades, relacionats amb tasques agrícoles i domèstiques, i relacionades amb la religiositat popular, com ara cançons de Nadal, de Pasqua, gojos, etc. Tot un patrimoni que es trasmet de generació en generació. Associada a la lectura i interpretació d'estes peces musicals, s'ha de treballar en este apartat la comprensió lectora i l'expressió oral.

Continguts i criteris d'avaluació de l'àrea Cultura Valenciana

Curs 5^t

Bloc 1: L'ESPAI GEOGRÀFIC VALENCIÀ		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Els límits de la Comunitat Valenciana. • Els climes valencians: climes del litoral, climes de l'interior i climes de muntanya. Les característiques del clima de les terres valencianes. Factors condicionants: la proximitat al mar, l'altitud i la continentalitat. • Les unitats del relleu i les comunicacions. • Factors que influïxen en el règim dels rius valencians. • Importància de l'aigua. • La vegetació a la Comunitat Valenciana. 	<p>BL1.1 Descriure la distribució dels climes a Espanya i Europa tenint en compte els factors climàtics que l'expliquen mitjançant mapes i climogrames i les seues repercussions sobre les activitats agrícoles i turístiques.</p>	<p>CMCT CSC CAA</p>
	<p>BL1.2 Descriure, anomenar i situar en un mapa les principals unitats de relleu de la Comunitat Valenciana i relacionar-les amb la distribució de la població i les activitats econòmiques a través de mapes i imatges aèries.</p>	<p>CMCT CSC CAA</p>
	<p>BL 1.3 Situar en un mapa i descriure les característiques dels rius i altres masses d'aigua de la Comunitat Valenciana relacionant-les amb les característiques climàtiques, el relleu i el seu aprofitament per les activitats humanes.</p>	<p>CMCT CSC CAA</p>
	<p>BL 1.4 Analitzar alguns paisatges característiques de la Comunitat Valenciana des de la perspectiva de la interacció d'elements ambientals i humans i valorar la seua rellevància ambiental i paisatgística d'alguns d'ells.</p>	<p>CMCT CSC</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Els problemes mediambientals. • Espais i paratges naturals de la CV. • La protecció dels espais naturals. 	<p>BL 1.5 Examinar alguns problemes ambientals relacionats amb el desenrotllament sostenible com l'esgotament, escassetat o deteriorament per contaminació dels recursos especialment de l'aigua com a resultat de les activitats humanes.</p>	<p>CMCT CSC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Població de la Comunitat Valenciana: distribució i evolució. • La piràmide de població valenciana. 	<p>BL 1.6 Distingir i analitzar els principals trets de la població valenciana, així com la seua evolució destacant fets com l'augment de l'esperança de vida, l'envelliment i la reducció de la natalitat a partir de dades procedents de diverses fonts demogràfiques representades mitjançant taules senzilles, gràfics i mapes corresponents a l'escala local, comarcal i regional.</p>	<p>CSC CCLI CAA CD</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Els moviments migratoris. 	<p>BL 1.7 Descriure la distribució de la població a la Comunitat Valenciana aportant possibles raons d'èsta i identificar les comarques de major i menor densitat i la ubicació de les principals ciutats mitjançant l'ús de mapes temàtics i imatges.</p>	<p>CSC CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Les activitats econòmiques. • Sectors productius a la Comunitat Valenciana. • Els productes naturals que condicionen la vida humana. 	<p>BL 1.8 Descriure les característiques dels immigrants a la Comunitat Valenciana i reconèixer la seua aportació econòmica, social i cultural.</p> <p>BL 1.9 Identificar les activitats que pertanyen a cada un dels sectors econòmics, descriure les seues característiques, reconeixent les principals activitats econòmiques de la Comunitat Valenciana i la seua classificació per sectors com l'obtenció de matèries</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Els treballs tradicionals. 	<p>primeres, la seua transformació en productes elaborats, la seua distribució i la seua comercialització.</p>	
--	--	--

Bloc 2: LES ARRELS DE LA COMUNITAT VALENCIANA		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<ul style="list-style-type: none"> • El nostre patrimoni històric i cultural. • La Prehistòria i la cultura ibèrica. • La Romanització. • La presència dels visigots. • L' Islam a les nostres terres. • Jaume I la fundació del Regne de València. • El Segle d'Or valencià. • Les Germanies. • L'expulsió dels moriscos • La Guerra de Successió i les seues conseqüències. • La Guerra de la Independència i l'origen del liberalisme • L'impuls econòmic. La modernització de la societat valenciana. • La Renaixença cultural 	<p>BL 2.1 Constatar la importància del patrimoni cultural valencià que cal preservar i traspasar a les futures generacions.</p> <p>BL 2.2 Analitzar les característiques de diverses societats històriques incloent aspectes econòmics, socials, polítics i culturals, distingint les causes dels processos de canvi més rellevants de la història de la Comunitat Valenciana i les seues conseqüències, descrivint la relació entre esdeveniments significatius i situacions.</p> <p>BL 2.3 Representar els processos de canvi i principals esdeveniments de la història de la Comunitat Valenciana sobre línies de temps respectant la seua seqüència temporal i la proporció de la duració, per a adquirir una perspectiva global de la seua evolució</p> <p>BL 2.4 Analitzar els esdeveniments que han determinat els canvis fonamentals en la història de la Comunitat Valenciana.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC</p>

	<p>BL 2.5 Utilitzar fonts diverses com a textos, reproduccions d'obres d'art, mapes històrics, exposicions en els museus, edificis històrics per a establir fets a partir de preguntes i deduccions sobre els canvis que configuren la història de la Comunitat Valenciana considerant que el passat pot representar-se de diverses formes i en les quals els museus exercixen un paper fonamental per a transmetre l'herència cultural del passat.</p>	<p>CSC CCLI CAA CD</p>
	<p>BL 2.6 Explicar per què és important conservar el patrimoni cultural valencià fent referència al valor dels objectes artístics del passat com a testimoni d'altres èpoques i modes d'expressió.</p>	<p>CSC CEC</p>

Bloc 3: UN PROJECTE EN COMÚ		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Esforçar-se. Constància i hàbits de treball. Capacitat de concentració. adaptació als canvis. Resiliència: superació d'obstacles i fracassos. Aprenentatge de forma autònoma. Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i per projectes. Cerca d'orientació o ajuda quan la necessita de forma precisa. • Planificació, organització i gestió de projectes individuals o col·lectius. Establir estratègies de supervisió. Seleccionar la informació tècnica i els 	<ul style="list-style-type: none"> • BL 3.1 Interpretar les demandes de les tasques d'aprenentatge, mantenir la concentració i l'esforç mentre les realitza, adaptant-se als canvis sense desanimar-se davant les dificultats, intentant resoldre els dubtes pels seus propis mitjans fent-se preguntes i cercant ajuda si la necessita BL 3.2 Planificar la realització d'un producte o una tasca establint metes, proposar un pla ordenat d'accions per a aconseguir-les, seleccionar els 	<p>CAA SIEE</p> <p>CAA SIEE</p>

<p>materials. Prendre decisions i calibrar oportunitats i riscos. Avaluar el projecte i el producte amb ajuda de guies. Millorar el producte i el procés després de l'avaluació.</p>	<p>materials, modificar-lo mentre es desenrotlla, avaluar el procés i la qualitat del producte final amb ajuda de guies per a l'observació.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • L' Estatut d'Autonomia. 	<ul style="list-style-type: none"> • BL 3.3 Explicar la importància que té l'Estatut d'Autonomia, per al funcionament de la Comunitat Valenciana. 	CSC
	<p>BL 3.4 Respectar els valors socialment admesos, coneixent i apreciant els valors de l'Estatut d'Autonomia i els drets i deures que s'hi consagren.</p>	CSC
	<p>BL 3.5 Apreciar el paper que juga la Comunitat Valenciana en el conjunt de l'Estat.</p>	CSC CEC
<ul style="list-style-type: none"> • Festes, rituals i costums 	<p>BL 3.6 Mostrar una actitud de curiositat i respecte cap a les manifestacions culturals, valors i formes de vida dels avantpassats i saber descriure i analitzar bàsicament algunes de les tradicions valencianes més properes.</p>	CSC CEC
<ul style="list-style-type: none"> • Jocs populars. 	<p>BL 3.7 Resoldre situacions elementals pròpies dels jocs populars aplicant els seus principis i regles de forma individual o cooperativa.</p>	CAA
<ul style="list-style-type: none"> • La cuina valenciana i la dieta mediterrània. 	<p>BL 3.8 Saber apreciar la rellevància de la dieta mediterrània com a model alimentari sostenible i de qualitat.</p>	CSC CEC

La música.	BL 3.9 Conèixer les manifestacions musicals més significatives que formen part del patrimoni valencià i adquirir actituds de respecte i valoració del dit patrimoni.	CSC CEC
------------	--	------------

criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge de l'àrea Cultura Valenciana

Curs 5^t

Bloc 1: L'ESPAI GEOGRÀFIC VALENCIÀ	
Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge
<p>BL1.1 Descriure la distribució dels climes a Espanya i Europa tenint en compte els factors climàtics que l'expliquen mitjançant mapes i climogrames i les seues repercussions sobre les activitats agrícoles i turístiques.</p> <p>BL1.2 Descriure, anomenar i situar en un mapa les principals unitats de relleu de la Comunitat Valenciana i relacionar-les amb la distribució de la població i les activitats econòmiques a través de mapes i imatges aèries.</p> <p>BL 1.3 Situar en un mapa i descriure les característiques dels rius i altres masses d'aigua de la Comunitat Valenciana relacionant-les amb les característiques climàtiques, el relleu i el seu aprofitament per les activitats humanes.</p> <p>BL 1.4 Analitzar alguns paisatges característiques de la Comunitat Valenciana des de la perspectiva de la interacció d'elements ambientals i humans i valorar la seua rellevància ambiental i paisatgística d'alguns d'ells.</p>	<ul style="list-style-type: none">• BL 1.1.1 Descriu els límits de la CV localitzant-los en un mapa.• BL 1.1.2 Descriu i assenjala en un mapa els tipus de climes de la Comunitat Valenciana i les zones a què afecta cada un, interpretant i analitzant climogrames de diferents comarques relacionant-los amb el clima a què pertany.• BL 1.2.1 Descriu les característiques del relleu de la Comunitat Valenciana i la seua xarxa hidrogràfica, localitzant-les en un mapa.• BL 1.3.1 Identifica la importància de l'aigua per a les terres de la Comunitat.• BL 1.4.1 Definix el paisatge, identifica els seus elements i explica les característiques dels principals paisatges de la Comunitat Valenciana, valorant la seua diversitat.• BL 1.4.2 Coneix les espècies vegetals i animals més pròximes i dominants a la Comunitat Valenciana i aporta propostes per a protegir-les• BL 1.4.3 Descriu bàsicament l'ecosistema propi de la comarca.

BL 1.5 Examinar alguns problemes ambientals relacionats amb el desenrotllament sostenible com l'esgotament, escassetat o deteriorament per contaminació dels recursos especialment de l'aigua com a resultat de les activitats humanes.

BL 1.6 Distingir i analitzar els principals trets de la població valenciana, així com la seua evolució destacant fets com l'augment de l'esperança de vida, l'envelliment i la reducció de la natalitat a partir de dades procedents de diverses fonts demogràfiques representades mitjançant taules senzilles, gràfics i mapes corresponents a l'escala local, comarcal i regional, fent servir algunes eines informàtiques.

BL 1.7 Descriure la distribució de la població a la Comunitat Valenciana aportant possibles raons d'esta i identificar les comarques de major i menor densitat i la ubicació de les principals ciutats mitjançant l'ús de mapes temàtics i imatges.

BL 1.8 Descriure les característiques dels immigrants en la Comunitat Valenciana i reconèixer la seua aportació econòmica, social i cultural.

- BL 1.5.1 Analitza els problemes mediambientals més destacats de la Comunitat i aporta solucions per a resoldre'ls.
- BL 1.5.2 Justifica la importància del patrimoni natural de la Comunitat.
- BL 1.5.3 Reconeix la importància dels espais naturals per a protegir el medi ambient.
- BL 1.6.1 Descriu els principals trets de la població valenciana.
- BL 1.6.2 Explica el procés de l'evolució de la població valenciana i descriu la incidència que han tingut factors com l'esperança de vida o la natalitat.
- BL 1.6.3 Llig piràmides de població i analitza-les.
- BL 1.6.4 Coneix les repercussions de l'alta taxa d'envelliment de la població valenciana.
- BL 1.7.1 Descriu els factors que condicionen la distribució de la població valenciana.
- BL 1.7.2 Situa en un mapa els majors nuclis de població de la Comunitat Valenciana i les zones més densament poblades.
- BL 1.7.3 Coneix i valora les dificultats de la població rural de l'interior de les terres valencianes.
- BL 1.8. 1 Descriu els moviments migratoris en la població de la Comunitat Valenciana
- BL 1.8.2 Reconeix la importància de la immigració respecte a l'augment poblacional i econòmic de la Comunitat Valenciana.
- BL 1.8.3 Respecta la varietat dels diferents grups socials i

BL 1.9 Identificar les activitats que pertanyen a cada un dels sectors econòmics, descriure les seues característiques, reconeixent les principals activitats econòmiques de la Comunitat Valenciana i la seua classificació per sectors com l'obtenció de matèries primeres, la seua transformació en productes elaborats, la seua distribució i la seua comercialització.

estima la importància d'una convivència pacífica i tolerant.

- BL 1.9.1 Identifica les activitats que pertanyen a cada un dels sectors econòmics, descriu les característiques d'estos, reconeixent les principals activitats econòmiques de la Comunitat Valenciana.
- BL 1.9.2 Explica les activitats rellevants dels sectors primari, secundari i terciari de la Comunitat Valenciana i les seues localitzacions.
- BL 1.9.3 Localitza estes activitats a la CV mitjançant representacions cartogràfiques d'escala regional.
- BL 1.9.4 Valora la importància de l'activitat agrícola per a l'economia valenciana.
- BL 1.9.5 Coneix les característiques i la importància que té la indústria per a l'economia valenciana.
- BL 1.9.6 Explica els factors que caracteritzen a la indústria valenciana com a exportadora.
- BL 1.9.7 Analitza quins són els problemes amb què es troba el sector turístic de la Comunitat Valenciana.
- BL 1.9.8 Reconeix les causes i dels efectes dels desequilibris territorials existents en les comarques de l'interior de la Comunitat.
- BL 1.9.9 Descriu les característiques bàsiques de les professions tradicionals.

Bloc 2: LES ARRELS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

criteris d'avaluació

Estàndards d'aprenentatge

BL 2.1 Constatar la importància del patrimoni cultural valencià que cal preservar i traspasar a les futures generacions.

BL 2.2 Analitzar les característiques de diverses societats històriques incloent-hi aspectes econòmics, socials, polítics i culturals, distingint les causes dels processos de canvi més rellevants de la història de la Comunitat Valenciana i les seues conseqüències, descrivint la relació entre esdeveniments significatius i situacions.

BL 2.3 Representar els processos de canvi i principals esdeveniments de la història de la Comunitat Valenciana sobre línies de temps respectant la seua seqüència temporal i la proporció de la duració, per a adquirir una perspectiva global de la seua evolució

BL 2.4 Analitzar els esdeveniments que han determinat els canvis fonamentals en la història de la Comunitat Valenciana.

- BL 2.1.1 Mostra respecte pel patrimoni historicoartístic.
- BL 2.2.1 Identifica i localitza en el temps i en l'espai els fets fonamentals de la Història de la Comunitat Valenciana descrivint les principals característiques.
- BL 2.2.2 Explica aspectes relacionats amb la forma de vida i organització social de la Comunitat Valenciana de les distintes èpoques històriques estudiades.
- BL 2.3.1 Situa en una línia del temps les etapes històriques més importants de les distintes edats de la història de la Comunitat Valenciana.
- BL 2.3.2 identifica i localitza en el temps i en l'espai els processos i esdeveniments històrics més rellevants de la història de la Comunitat Valenciana per a adquirir una perspectiva global de la seua evolució.
- BL 2.3.3 Descriu en ordre cronològic els principals moviments artístics i culturals de les distintes etapes de la història de la Comunitat Valenciana, citant els seus representants més significatius.
- BL 2.4.1 Explica la diferència dels períodes en què es dividix la Prehistòria i descriu les característiques bàsiques de les formes de vida en estes èpoques referides a la Comunitat Valenciana.
- BL 2.4.2 Data l'Edat Antiga i descriu les característiques bàsiques de la vida en aquell temps, en especial les referides a la romanització.
- BL 2.4.3 Identifica els trets distintius de les cultures que van

BL 2.5 Utilitzar fonts diverses amb l'ajuda d'eines informàtiques, textos, reproduccions d'obres d'art, mapes històrics, exposicions en els museus, edificis històrics per a establir fets a partir de preguntes i deduccions sobre els canvis que configuren la història de la Comunitat Valenciana considerant que el passat pot representar-se de diverses formes i en les quals els museus exercixen un paper fonamental per a transmetre l'herència cultural del passat.

BL 2.6 Explicar per què és important conservar el patrimoni cultural valencià fent referència al valor dels objectes artístics del passat com a testimoni d'altres èpoques i modes d'expressió.

conviure en el Regne de València durant l'Edat Mitjana descrivint els distints models socials.

- BL 2.4.4 Explica i situa en el temps els principals esdeveniments que es van produir des del segle XVI al segle XIX i que determinen la nostra Història Moderna i Contemporània.
- BL 2.4.5 Descriu i explica els esdeveniments històrics més rellevants de la Guerra de la Independència.
- BL 2.5.1 Desenrotlla la curiositat per conèixer formes de vida humana en el passat a partir de les diferents fonts d'informació.
- BL 2.5.2 Indaga sobre les formes de vida del passat, esdeveniments, persones i canvis a partir de l'ús de diverses fonts d'informació, formulant deduccions, integrant la informació extreta de diverses fonts, classificant-les, distingint entre un fet i un punt de vista, reconeixent que el passat pot ser interpretat i representat de formes distintes així com la seua utilitat per a contribuir al coneixement històric.
- BL 2.5.3 Comprén el nostre passat com a producte dels múltiples intercanvis de pobles i cultures així com la fusió d'idees.
- BL 2.6.1 Respecta les restes històriques i les valora com un patrimoni que hem de llegar i reconeix el valor que el patrimoni arqueològic monumental ens aporta per al coneixement del passat.
- BL 2.6.2 Valora la importància dels museus, llocs i monuments històrics com a espais on s'aprén, mostrant una actitud de respecte al seu entorn i la seua cultura, apreciànt l'herència patrimonial.

--	--

Bloc 3: UN PROJECTE EN COMÚ	
Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge
<ul style="list-style-type: none"> • BL 3.1 Interpretar les demandes de les tasques d'aprenentatge, mantenir la concentració i l'esforç mentre les realitza, adaptant-se als canvis sense desanimar-se davant les dificultats, intentant resoldre els dubtes pels seus propis mitjans fent-se preguntes i cercant ajuda si la necessita BL 3.2 Planificar la realització d'un producte o una tasca establint metes, proposar un pla ordenat d'accions per a aconseguir-les, seleccionar els materials, modificar-lo mentre es desenrotlla, avaluar el procés i la qualitat del producte final amb ajuda de guies per a l'observació. • BL 3.3 Explicar la importància que té l'Estatut d'Autonomia, per al funcionament de la Comunitat Valenciana. 	<p>BL 3.1.1 Interpreta les demandes de les tasques d'aprenentatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> • BL 3.1.2 Manté la concentració i l'esforç mentre les realitza, adaptant-se als canvis sense desanimar-se davant les dificultats. • BL 3.1.3 Resol els dubtes pels seus propis mitjans fent-se preguntes i cercant ajuda si la necessita. <ul style="list-style-type: none"> • BL 3.2.1 Planifica la realització d'un producte o una tasca establint metes, proposa un pla ordenat d'accions per a aconseguir-les i selecciona els materials. • BL 3.2.2 Modifica el projecte mentre es desenrotlla, avaluant el procés. • BL 3.2.3 Avalua la qualitat del producte final amb ajuda de guies per a l'observació. <ul style="list-style-type: none"> • BL 3.3.1 Identifica les principals institucions de la Comunitat Valenciana i descriu les seues funcions i la seua organització.

BL 3.4 Respectar els valors socialment admesos, coneixent i apreciament els valors de l'Estatut d'Autonomia i els drets i deures que s'hi consagren.

BL 3.5 Apreciar el paper que juga la Comunitat Valenciana en el conjunt de l'Estat.

BL 3.6 Mostrar una actitud de curiositat i respecte cap a les manifestacions culturals, valors i formes de vida dels avantpassats i saber descriure i analitzar bàsicament algunes de les tradicions valencianes més pròximes.

BL 3.7 Resoldre situacions elementals pròpies dels jocs populars aplicant els seus principis i regles de forma individual o cooperativa.

- BL 3.4.1 Identifica, respecta i valora els principis democràtics més importants establits en l'Estatut i explica la importància que té per al funcionament de la Comunitat Valenciana.

- BL 3.4.2 Descriu els trets característics de la societat valenciana actual i valora el seu caràcter plural.

- BL 3.5.1 Concreta i sap explicar el paper que juga la Comunitat Valenciana en el conjunt d'Espanya.

- BL 3.6.1 Desenrotlla la curiositat per conèixer les formes de vida humana en el passat, valorant la importància que tenen les restes per al coneixement i estudi de la història i com a patrimoni cultural que cal cuidar i llegar.

- BL 3.6.2 Identifica, valora i respecta el patrimoni natural, històric, cultural i artístic i assumix les responsabilitats que suposa la seua conservació i millora.

- BL 3.6.3 Reconeix, respecta i valora les manifestacions artístiques més rellevants del patrimoni artístic i cultural valencià.

- BL 3.6.4 És conscient i valora la diversitat cultural i lingüística de la Comunitat Valenciana.

- BL 3.6.5 Aprecia l'herència cultural a escala local com a riquesa compartida que cal conèixer i preservar.

- BL 3.7.1 Reconeix la riquesa cultural, la història i l'origen dels jocs i esports tradicionals valencians.

- BL 3.7.2 Coneix les característiques i les regles dels jocs tradicionals valencians més representatius.

BL 3.8 Saber apreciar la rellevància de la dieta mediterrània com a model alimentari sostenible i de qualitat.

BL 3.9 Conèixer les manifestacions musicals més significatives que formen part del patrimoni valencià i adquirir actituds de respecte i valoració del dit patrimoni.

- BL 3.8.1 Coneix i explica els principis d'una alimentació saludable amb especial atenció a la dieta mediterrània.
- BL 3.8.2 Valora l'art culinari i aprecia les tècniques de preparació dels aliments.

- BL 3.9.1 Coneix els balls i les danses típiques de la Comunitat Valenciana i valora l'aportació a l'enriquiment cultural.
- BL 3.9.2 S'interessa per descobrir les composicions musicals més conegudes dels músics valencians.

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència y tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials y cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: Conciència i expressions culturals.